

Л.Я. ПЛЕСКАЧ¹, В.М. ВІРЧЕНКО²

¹ Державний дендрологічний дендропарк «Олександрія» НАН України
Україна, 09113 Київська обл., м. Біла Церква

² Інститут ботаніки імені М.Г. Холодного НАН України
Україна, 01004 м. Київ, вул. Терещенківська, 2

l.pleskach@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПІЛІТНИХ МОХОПОДІБНИХ У ДЕНДРОПАРКУ «ОЛЕКСАНДРІЯ» НАН УКРАЇНИ

Мета — дослідити видове різноманіття епілітних мохоподібних у дендропарку «Олександрія» НАН України.

Матеріал та методи. Об'єктами досліджень були епілітні мохоподібні, які зростали на кам'янистих субстратах у локалітетах історичної частини дендропарку «Олександрія». У роботі використано загальноприйняті методи флористичних польових досліджень. Назви мохоподібних наведено за «Чеклістом мохоподібних України» (2008, 2014). Короткий таксономічний аналіз проведено за М.Ф. Бойком (2008).

Результати. Нині до видового складу епілітних мохоподібних історичної частини дендропарку «Олександрія» входить 51 вид. Відділ *Marchantiophyta* представлений 5 видами, які належать до 5 родів, 5 родин, 4 порядків і 2 класів, відділ *Bryophyta* — 46 видами, які належать до 28 родів, 14 родин, 5 порядків і 1 класу. Провідними родинами є *Brachytheciaceae* (7 видів), *Pottiaceae* (7), *Amblystegiaceae* (6), *Bryaceae* (5), *Orthotrichaceae* (4) і *Grimmiaceae* (4). На ці родини припадає 64,7 % від загальної кількості таксонів. Провідними родами є *Bryum* (5 видів), *Orthotrichum* (4) і *Grimmia* (3).

Висновки. Епілітна флора мохоподібних історичної частини дендропарку «Олександрія» налічує 51 вид. П'ять таксонів (*Bryum ruderales* Crundw. et Nyholm, *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa, *Pellia endiviifolia* (Dicks.) Dumort., *Porrella platyphylla* (L.) Pfeiff. та *Syntrichia virescens* (De Not.) Ochyra) є регіонально рідкісними в Лісостеповій зоні України. Найбільшу кількість видів (35), зокрема 5 регіонально рідкісних, виявлено у Східній балці, тому тут необхідно забезпечити охорону цих видів у їх місцезростаннях.

Ключові слова: епілітні мохоподібні, дендропарк, таксономічний аналіз.

Мохоподібні є одним з невід'ємних компонентів флори, відіграють помітну роль у формуванні видового складу рослинного покриву і потребують вивчення як у науковому, так і у практичному аспекті. Особливо це стосується досліджень змін рослинного покриву, зокрема мохового, під впливом господарської діяльності людини та зміни клімату. Результати цих досліджень поряд з іншими дадуть змогу оцінити стан довкілля і визначити ступінь антропогенного навантаження на рослинні екосистеми.

У зв'язку з недостатнім вивченням мохової флори дендропарку «Олександрія» НАН України, а також з тим, що його ландшафти зазнають помітного антропогенного навантаження (рекреаційне та забруднення повітря) ак-

туальними є дослідження видового різноманіття мохоподібних дендропарку, оцінка їх стану і розробка заходів щодо їх збереження.

Незважаючи на те, що бріологічні дослідження в Україні проводять багато років, видовий склад мохоподібних дендропарку «Олександрія», як об'єкта природно-заповідного фонду України не описано. Вивчення мохоподібних у дендропарку «Олександрія» та його околицях у минулому столітті було фрагментарним. Окремі дані про видовий склад мохів на цій території містяться в одній публікації А.М. Окснера (1927). У гербарії Інституту ботаніки імені М.Г. Холодного є матеріали, визначені Д.К. Зеровим та А.С. Лазаренком. Детальніші відомості про епілітні мохоподібні дендропарку опубліковано у 2018 р. [6].

Вважають, що у флористичному відношенні найбільший інтерес становлять бріофлори

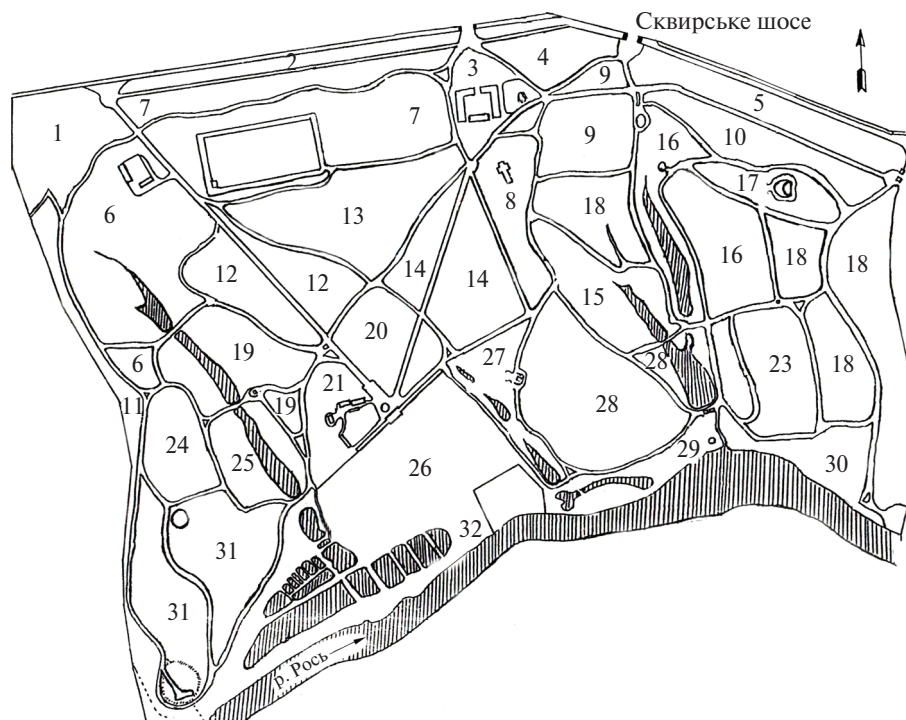

Рис. 1. Схема території історичної частини дендрологічного парку «Олександрія» НАН України (локалітети 1–32)

Fig. 1. Scheme of the territory of the historical part of Dendrological Park *Olexandria* of the NAS of Ukraine (localities 1–32)

територій з кам'янистими і скельними субстратами через специфічність та відокремленість останніх [5]. Для таких територій часто характерні різкі перепади температури та вологості, дуже малий або майже відсутній шар ґрунту, висока інсоляція. Завдяки морфологічним адаптаціям (груповий ріст, стійкість до висихання, невибагливість до поживних речовин) мохоподібні здатні заселяти такі місця, не конкуруючи із судинними рослинами.

Мета роботи — вивчити видове різноманіття епілітних мохоподібних дендропарку «Олександрія» НАН України.

Матеріал та методи

Упродовж 2017–2019 рр. проведено дослідження видового складу епілітних мохоподібних історичної частини дендропарку «Олександрія» НАН України (рис. 1).

Об'єктами досліджень були епілітні мохоподібні, які зростали на кам'янистих субстратах. Бріологічні зразки відбирали на гранітних скелях Палієвої гори, фундаменті зруйнованих будівель палацового комплексу «Дідинець» (4 павільйони та Літній палац), підпірних кам'яних стінках, бетонній огорожі, валунах, малих архітектурних формах (вазах, фонтанах), містках тощо (рис. 2). Назви таксонів наведено за [1, 4]. Короткий таксономічний огляд проведено за М.Ф. Бойком (2008) [2].

Результати та обговорення

Результати проведених досліджень показали, що нині до складу епілітних мохоподібних історичної частини дендропарку «Олександрія» входить 51 вид (таблиця). Відділ *Marchantiophyta* представлений 5 видами, які належать до 5 родів, 5 родин, 4 порядків і 2 класів, відділ *Bryophyta* — 46 видами, які належать до 28 ро-

Рис. 2. Місця збору зразків епілітних мохоподібних: *a* — валуни в центральній частині парку; *б* — Великий фонтан

Fig. 2. Sites of collection of epilithic bryophytes : *a* — rocks in the central part of the park; *б* — the Big Fontaine

дів, 14 родин, 5 порядків та 1 класу. Провідними родинами є Brachytheciaceae (7 видів), Pottiaceae (7), Amblystegiaceae (6), Bryaceae (5), Orthotrichaceae (4) і Grimmiaceae (4). На ці родини припадає 64,7 % від загальної кількості таксонів. Brachytheciaceae очолює родинний спектр епілітної бріофлори парку. Переважання в родинному спектрі Brachytheciaceae (6 родів), Amblystegiaceae (5) та Pottiaceae (4 роди) пояснюється їх широкою екологічною амплітудою. Провідними родами є *Bryum* (5 видів), *Orthotrichum* (4) та *Grimmia* (3).

П'ять 5 видів (*Bryum ruderales* Crundw. et Nyholm, *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa, *Pellia endiviifolia* (Dicks.) Dumort, *Porella platyphylla* (L.) Preff. та *Syntrichia virescens* (De Not.) Ochyra) є регіонально рідкісними в Лісостеповій зоні України [3]. Більшість видів зафіксовано в локалітетах Східної балки. Так, *Bryum ruderales* знайдено на обмурівці Круглого фонтана. Він зростає разом з *Didymodon rigidulus* Hedw., *D. tophaceus* і *Tortula muralis* Hedw., *Didymodon tophaceus* — на обмурівках Великого і Круглого фонтанів та озера Діани, *Pellia endiviifolia* — в нижній зволоженішій частині валунів Східної балки разом з *Brachythecium rivulare* Schimp., *Crato-*

neuron filicium (Hedw.) Spruce, *Platyhypnidium riparioides* (Hedw.) Dix. та іншими видами. Ксеро-мезофітний таксон *Porella platyphylla* виявлено на підпірній стінці в локалітеті 15, де він зростає разом з *Anomodon viticulosus* (Hedw.) Hook et Taylor, *Sciuro-hypnum populeum* (Hedw.) Loeske, *Hypnum cupressiforme* Hedw., *Leskea polycarpa* Hedw., *Didymodon rigidulus* і *Tortula muralis*. *Syntrichia virescens* зафіксовано на валунах дамби між Лазневим та Холодним ставками (локалітет 28), кам'янистому склепінні нижнього ярусу архітектурної споруди «Руїни» та валунах перед ними (локалітет 29), а також у західній частині парку — на Палієвій горі (локалітет 31).

У зв'язку з тим, що спектр місцезростань епілітних мохоподібних дендропарку «Олександрія» дуже широкий (від сирих валунів, розташованих на берегах і дамбах водойм у районі Східної та Центральної балок під затіненням дерев до південних схилів скальних відслонень Палієвої гори), видовий склад мохоподібних залежно від умов зростання дуже варіював. Так, одним із цікавих локалітетів виявилася Палієва гора — найвищий пагорб парку. Крутий кам'яний схил цієї гори заввишки

Таксономічний склад епілітних мохоподібних історичної частини дендрологічного парку «Олександрія» НАН України
Taxonomic composition of epilithic bryophytes of historical part of the Dendrological Park Olexandria of the NAS of Ukraine

Родина	Рід	Вид
Відділ Marchantiophyta		
Клас Marchantiopsida		
Порядок Marchantiales		
Conocephalaceae	<i>Conocephalum</i>	<i>C. salebrosum</i> Szweykowski, Buczkowska et Odrzykoski
Marchantiaceae	<i>Marchantia</i>	<i>M. polymorpha</i> L.
Клас Jungermanniopsida		
Порядок Pelliales		
Pelliaceae	<i>Pellia</i>	<i>P. endiviifolia</i> (Dicks.) Dumort
Порядок Metzgeriales		
Metzgeriaceae	<i>Metzgeria</i>	<i>M. furcata</i> (L.) Dumort
Порядок Porellales		
Porellaceae	<i>Porella</i>	<i>P. platyphylla</i> (L.) Preff.
Відділ Bryophyta		
Клас Bryopsida		
Порядок Grimmiiales		
Grimmiaceae	<i>Grimmia</i>	<i>G. laevigata</i> (Brid.) Brid. <i>G. ovalis</i> (Hedw.) Lindb. <i>G. pulvinata</i> (Hedw.) Sm.
	<i>Schistidium</i>	<i>S. apocarpum</i> (Hedw.) Bruch et Schimp.
Порядок Dicranales		
Ditrichaceae	<i>Ceratodon</i>	<i>C. purpureus</i> (Hedw.) Brid.
Порядок Pottiales		
Pottiaceae	<i>Barbula</i>	<i>B. unguiculata</i> Hedw.
	<i>Didymodon</i>	<i>D. rigidulus</i> Hedw. <i>D. tophaceus</i> (Brid.) Lisa
	<i>Syntrichia</i>	<i>S. papillosa</i> (Wills.) Jur. <i>S. virescens</i> (De Not.) Ochyra
	<i>Tortula</i>	<i>T. acaulon</i> (With.) R. H. Zander <i>T. muralis</i> Hedw.
Порядок Bryales		
Bryaceae	<i>Bryum</i>	<i>B. argenteum</i> Hedw.

Продовження таблиці
Continuation of the Table

Родина	Рід	Вид
		<i>B. caespiticium</i> Hedw. <i>B. dichotomum</i> Hedw. <i>B. moravicum</i> Podp. <i>B. ruderale</i> Crundw. et Nyholm
Mniaceae	<i>Plagiomnium</i>	<i>P. cuspidatum</i> (Hedw.) T. J. Kop. <i>P. rostratum</i> (Schrad.) T. Kop.
Порядок Orthotrichales		
Orthotrichaceae	<i>Orthotrichum</i>	<i>O. anomalum</i> Hedw. <i>O. obtusifolium</i> Brid. <i>O. pumilum</i> Sw. ex Anon. <i>O. speciosum</i> Nees
Порядок Hedwigiales		
Hedwigiaceae	<i>Hedwigia</i>	<i>H. ciliata</i> (Hedw.) P. Beauv.
Порядок Hypnales		
Amblystegiaceae	<i>Amblystegium</i>	<i>A. serpens</i> (Hedw.) Schimp.
	<i>Cratoneuron</i>	<i>C. filicium</i> (Hedw.) Spruce
	<i>Drepanocladus</i>	<i>D. aduncus</i> (Hedw.) Warnst.
	<i>Hypgroamblystegium</i>	<i>H. varium</i> (Hedw.) Monk. <i>H. humile</i> (P. Beauv.) Vanderp., Goffinet et Hedenas
	<i>Leptodictyum</i>	<i>L. riparium</i> (Hedw.) Warnst.
Leskeaceae	<i>Leskea</i>	<i>L. polycarpa</i> Hedw.
	<i>Pseudoleskeella</i>	<i>P. nervosa</i> (Bryd.) Nyholm
Brachytheciaceae	<i>Brachythecium</i>	<i>B. rivulare</i> Schimp. <i>B. rutabulum</i> (Hedw.) Schimp. <i>B. salebrosum</i> (Hoffm. ex F. Weber et D. Mohr) Schimp.
	<i>Platyhypnidium</i>	<i>P. riparioides</i> (Hedw.) Dix.
	<i>Oxyrrhynchium</i>	<i>O. hians</i> (Hedw.) Loeske
	<i>Sciurohypnum</i>	<i>S. populeum</i> (Hedw.) Loeske
	<i>Rhynchostegium</i>	<i>R. murale</i> (Hedw.) Schimp.

Закінчення таблиці
Ending of the Table

Родина	Рід	Вид
Нурпасеае	<i>Hypnum</i>	<i>H. cupressiforme</i> Hedw.
	<i>Pylaisia</i>	<i>P. polyantha</i> (Hedw.) Schimp.
Pyalaisiadelphaceae	<i>Platygyrium</i>	<i>P. repens</i> (Brid.) Schimp.
Leucodontaceae	<i>Leucodon</i>	<i>L. sciuroides</i> (Hedw.) Schwagr.
Anomodontaceae	<i>Anomodon</i>	<i>A. attenuatus</i> (Hedw.) Huebener
		<i>A. longifolius</i> (Schleich. ex Brid.) Hartm.
		<i>A. viticulosus</i> (Hedw.) Hook et Taylor

27 м. На території Палієвої гори розташована ділянка лучного степу площею 0,77 га, яка займає південний схил крутизною до 45°. У нижній частині схилу є гранітні відслонення Українського кристалічного масиву, які виходять на поверхню.

Результати досліджень мохоподібних, котрі зростали на кам'янистому субстраті в районі Палієвої гори (рис. 3) показали, що їх загальна кількість становить 14 видів. Найпоширенішими таксонами є представники роду *Grimmia* — *G. laevigata* (Brid.) Brid., *G. ovalis* (Hedw.) Lindb., *G. pulvinata* (Hedw.) Sm. Ці види зростали переважно на освітлених гранітах. У дещо затієних місцях траплялися *Hygroamblystegium varium* (Hedw.) Monk., *Hypnum cupressiforme* Hedw., *Leptodictyum riparium* (Hedw.) Warnst. та інші види.

Фундамент Літнього палацу затієний листяними породами дерев, а фундаменти чотирьох павільйонів для гостей — більш освітлені та відкриті. Обстеження залишків фундаменту Літнього палацу (локалітет 3) виявило 16 видів епілітних мохоподібних. Найпоширенішими видами є *Hygroamblystegium varium* і *Pseudoleskeella nervosa* (Bryd.) Nyholm, дещо менш поширені *Bryum moravicum* Podp., *Leskea polycarpa* Hedw., *Rhynchostegium murale* (Hedw.) Schimp., *Oxyrrhynchium hians* (Hedw.) Loeske та *Plagiomnium cuspidatum* (Hedw.) T.J. Кор. На фунда-

ментах розвалених павільйонів (локалітет 8) виявлено 15 видів мохів. Висока частота трапляння характерна для *Didymodon rigidulus* Hedw., *Tortula muralis* Hedw. та *Bryum caespiticium* Hedw.

Оскільки територію дендропарку «Олександрія» з півночі на південь перетинають три глибокі балки з каскадами водойм, гідротехнічними спорудами (фонтанами, обладнаними джерелами, дамбами) і декоративними елементами у вигляді валунів, підпірних стінок, містків, водоспадів проведено дослідження видового складу мохоподібних у цих сприятливих для них місцезростаннях.

Найбільше видове різноманіття епілітних мохоподібних виявлено у Східній балці дендропарку (35 видів). Ця балка більш затієна, тут розташовані два обладнані джерела, протікають струмки та розміщено багато валунів. У цій балці зафіксовано багато гігрофільних видів мохів, таких як *Drepanocladus aduncus* (Hedw.) Warnst., *Cratoneuron filicium*, *Leptodictyum riparium*, *Marchantia polymorpha* L. тощо. Із виявлених таксонів 5 видів (*Bryum ruderale*, *Didymodon tophaceus*, *Pellia endiviifolia*, *Porella platyphylla* та *Syntrichia virescens*) є регіонально рідкісними в Лісостеповій зоні України.

У Західній балці дендропарку, водойми якої нині є техногенно забрудненими, виявлено 19 видів епілітних мохоподібних. Найпоширенішими є *Hypnum cupressiforme*, *Tortula muralis*, *Leskea polycarpa*, *Pseudoleskeella nervosa* та *Bryum moravicum*. У Центральній балці, яка зазнає значного антропогенного навантаження, оскільки є складовою екскурсійного маршруту, зафіксовано 7 видів. Найпоширенішими є *Hypnum cupressiforme* та *Hedwigia ciliata* (Hedw.) P. Beauv. Нашими дослідженнями також був охоплений неглибокий яр у східній частині парку (локалітет 23), де в кінці ХХ ст. був створений декоративний комплекс «Жабурятник» з обладнаним питним джерелом та містком. Яр розташований у глибокій тіні листяних дерев, по днищу течуть струмки, а схили обкладено камінням. Обстеження виявило 9 видів мохоподібних. Найпоширенішими видами на камінні в нижній частині є гігрофільні види *Brachythecium rivulare* та *Cratoneuron filicium*.

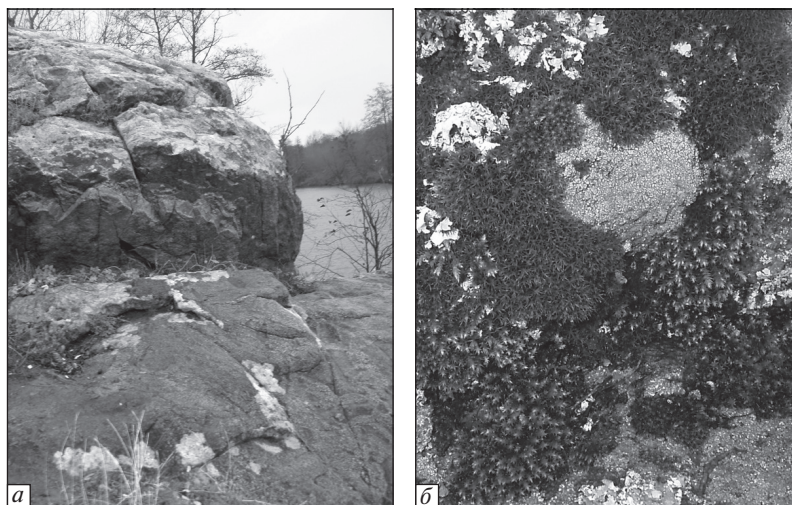

Рис. 3. Палієва гора у дендрологічному парку «Олександрія» НАН України: а — загальний вигляд; б — вигляд мохового покриву

Fig. 3. The Paliyeva Gora in Dendrological Park *Olexandria* of the NAS of Ukraine: а — common view; б — view of moss cover

Висновки

Згідно з результатами досліджень епілітні мохоподібні дендропарку «Олександрія» представлені 2 відділами (Marchantiophyta та Bryophyta), 3 класами, 9 порядками, 19 родинами, 33 родами та 51 видом. Провідними родинами є Brachytheciaceae, Pottiaceae, Amblystegiaceae, Bryaceae, Orthotrichaceae та Grimmiaceae, а провідними родами — *Bryum*, *Orthotrichum* і *Grimmia*.

Найбільше видове різноманіття епілітних мохоподібних відзначено у Східній балці (35 видів).

П'ять видів (*Bryum ruderales*, *Didymodon tophaceus*, *Pellia endiviifolia*, *Porella platyphylla* та *Syntrichia virescens*) є регіонально рідкісними в Лісостеповій зоні України. Більшість із цих видів зростає в Східній балці, тому тут необхідно забезпечити їх охорону.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бойко М.Ф. Чекліст мохоподібних України / М.Ф. Бойко. — Херсон: Айлант, 2008. — 232 с.
2. Бойко М.Ф. Чекліст мохоподібних України (таксономічний огляд, надвидові таксони) / М.Ф. Бойко // Чорномор. ботан. журн. — 2008. — Т. 4, № 2. — С. 151—160.
3. Бойко М.Ф. Червоний список мохоподібних України. Рідкісні та зникаючі види мохоподібних

України / М.Ф. Бойко; Відп. ред. О.Є. Ходосовцев. — Херсон: Айлант, 2010. — 112 с.

4. Бойко М.Ф. Другий чекліст мохоподібних України / М.Ф. Бойко // Чорноморськ. ботан. журн. — 2014. — Т. 10, № 4. — С. 427—487.
5. Ибатуллин А.А. Флора мхов скальных и каменных субстратов Северного Урала. К истории вопроса / А.А. Ибатуллин, М.С. Емельянова, М.Н. Коврижин // Вестн. ВГУ. Сер.: Химия. Биология. Фармация. — 2015. — № 1. — С. 69—80.
6. Плескач Л.Я. Дослідження епілітних мохоподібних дендропарку «Олександрія» НАН України / Л.Я. Плескач, В.М. Вірченко // Збереження різноманіття рослинного світу у ботаниках та дендропарках: традиції, сучасність, перспективи: Мат. міжнар. наук. конф. до 230-річчя дендропарку «Олександрія» НАН України (19—21 вересня 2018 р.). — Біла Церква, 2018. — С. 306—312.

Рекомендував О.Б. Блюм
Надійшла 17.09.2019

REFERENCES

1. Boiko, M.F. (2010), Chervonyi spysok mokhopodibnykh Ukrainy. Ridkisini ta znykaiuchi vydy mokhopodibnykh Ukrainy [Red List of Bryobionta of Ukraine. Rare and endangered species of the Bryobionta of Ukraine]. Kherson: Ailant, 112 p.
2. Boiko, M.F. (2014), Drugij cheklist mohopodibnih Ukrainy [The Second Checklist of Bryobionta of Ukraine]. Chornomorsk. botan. zhurn. [Chornomorsk. Bot. J.], vol. 10, N 4, pp. 427—487.
3. Boiko, M.F. (2008), Cheklist mokhopodibnih Ukrainy [A Checklist of the Bryobionta of Ukraine]. Kherson: Ajlant, 232 p.

4. Boiko, M.F. (2008), Checklist mokhopodibnikh Ukrayini (taksonomichnij oglyad, nadvidovi taksoni) [A Checklist of Bryobionta of Ukraine (taxonomical review, over-species taxons)]. Chornomor. botan. zhurn. [Chornomorsk. Bot. J.], vol. 4, N 2, pp. 151–160.
5. Ibatullin, A.A., Emelyanova, M.S. and Kovrizhin, M.N. (2015), Flora mhov skalnyh i kamenistyh substratov Severnogo Urala. K istorii voprosa [The flora of mosses petrophytic Northern Urals, to the history of the question]. Vestnik VGU, seriya: Himiya. Biologiya. Farmaciya [Proceedings of VSU. Series: Chemistry. Biology. Pharmacy], N 1, pp. 69–80.
6. Pleskach, L.Ya. and Virchenko, V.M. (2018), Doslidzhennya epifitnykh mokhopodibnykh dendroparku "Olexandria" NAN Ukrainy [Investigation of epiphytic bryophytes of the Dendrological Park Olexandria of the NAS of Ukraine]. Materialy mizhnarodnoi konferenzii do 230-richchya dendroparku "Olexandria" NAN Ukrainy (19–21 veresnya 2018 roku), Bila Tserkva, pp. 306–312.

Recommended by O.B. Blum
Received 17.09.2019

Л.Я. Плескач¹, В.М. Вирченко²

¹ Государственный дендрологический дендропарк «Александрія» НАН Украины, Украина, г. Белая Церковь

² Институт ботаники имени Н.Г. Холодного НАН Украины, Украина, г. Киев

ИССЛЕДОВАНИЕ ЭПИЛИТНЫХ МОХООБРАЗНЫХ В ДЕНДРОПАРКЕ «АЛЕКСАНДРИЯ» НАН УКРАИНЫ

Цель — изучить видовое разнообразие эпилитных мохообразных в дендропарке «Александрія» НАН Украины.

Материал и методы. Объектами исследований были эпилитные мохообразные, которые росли на каменистых субстратах в локалитетах исторической части дендропарка «Александрія». В работе использованы общепринятые методы флористических полевых исследований. Названия мохообразных приведены по «Чеклисту мохообразных Украины» (2008, 2014). Краткий таксономический анализ проведен по М.Ф. Бойко (2008).

Результаты. Ныне состав эпилитных мохообразных в исторической части дендропарка «Александрія» насчитывает 51 вид. Отдел Marchantiophyta представлен 5 видами, которые принадлежат к 5 родам, 5 семействам, 4 порядкам и 2 классам, отдел Bryophyta — 46 видами, которые принадлежат к 28 родам, 14 семействам, 5 порядкам и 1 классу. Ведущими семействами являются Brachytheciaceae (7 видов), Pottiaceae (7), Amblystegiaceae (6), Bryaceae (5), Orthotrichaceae (4) и Grimmiaceae (4). На эти семейства приходится 64,7 % от общего количества таксонов. Ведущими родами являются: *Bryum* (5 видов), *Orthotrichum* (4) и *Grimmia* (3).

Выводы. Эпилитная флора мохообразных исторической части дендропарка «Александрія» насчитывает 51 вид. Пять таксонов (*Bryum ruderales* Crundw. et Nyholm, *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa, *Pellia endiviifolia* (Dicks.) Dumort., *Porella platyphylla* (L.) Pfeiff. та *Syntrichia virescens* (De Not.) Ochya) являются регионально редкими в Лесостепной зоне Украины. Наибольшее количество видов (35), в том числе 5 регионально редких, обнаружено в Восточной балке, поэтому здесь необходимо обеспечить охрану этих видов в их местообитаниях.

Ключевые слова: эпилитные мохообразные, дендропарк, таксономический анализ бриофлоры.

L.Ya. Pleskach¹, V.M. Virchenko²

¹ State Dendrological Park Olexandria, National Academy of Sciences of Ukraine, Ukraine, Bila Tserkva

² M.G. Kholodny Institute of Botany, Ukraine, Kyiv

INVESTIGATION OF EPILITHIC BRYOPHYTES IN STATE DENDROLOGICAL PARK OLEXANDRIA OF THE NAS OF UKRAINE

Objective — to study of the species diversity of epilithic bryophytes in Dendrological Park Olexandria.

Material and methods. The objects of the study were epilithic bryophytes of the historical part of Dendrological Park Olexandria. The commonly accepted methods of the floristic field investigations were used in this work. Latin names of the bryophytes were given according to the Checklist of the Bryobionta of Ukraine (2008; 2010). The short taxonomical analysis was conducted according to the recommendation of M.F. Boiko (2008).

Results. The epilithic bryophyte flora of the historical part of Dendrological Park Olexandria consists of 51 species. Marchantiophyta is represented by 5 species, 5 genera, 5 families, 4 orders and 2 classes, Bryophyta is represented by 46 species, 28 genera, 14 families, 5 orders and 1 class. The leading families are Brachytheciaceae (7 species), Pottiaceae (7), Amblystegiaceae (6), Bryaceae (5), Orthotrichaceae (4), Grimmiaceae (4) — 64.7 % of the total account. The leading genera are *Bryum* (5 species), *Orthotrichum* (4) and *Grimmia* (3 species).

Conclusions. The epilithic bryophyte flora of the historical part of Dendrological Park Olexandria consists of 51 species. Five taxa (*Bryum ruderales* Crundw. et Nyholm, *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa, *Pellia endiviifolia* (Dicks.) Dumort., *Porella platyphylla* (L.) Pfeiff. та *Syntrichia virescens* (De Not.) Ochya) are regional rare species in Forest-Steppe of Ukraine. The most of species (35), including 5 regional rare species, were found in the Eastern Beam and therefore it is necessary to ensure appropriate protection of these species in their habitats.

Key words: epilithic bryophytes, dendrological park, taxonomical analysis.